

İÇİNDEKİLER

KAVRAMLAR	1
Coğrafi İşaret	1
Menşe Adı	1
Mahreç İşareti	1
Geleneksel Ürün Adı	1
COĞRAFI İŞARETİN VE GELENEKSEL ÜRÜN ADININ ÖNEMİ	2
BAŞVURU HAKKI	2
TESCİLİN SAĞLADIĞI HAKLAR	3
Coğrafi İşaret Tescilinin Sağladığı Haklar	3
Geleneksel Ürün Adı Tescilinin Sağladığı Haklar	3
TESCİL EDİLEMEYECEK ADLAR VE İŞARETLER	4
COĞRAFI İŞARET VE GELENEKSEL ÜRÜN ADI TESCİL SÜRECİ	4
BAŞVURUNUN YAPILMASI	5
Coğrafi İşaret	5
TESCİLLİ COĞRAFI İŞARET BAŞVURU FORMLARINDAN ÖRNEK BÖLÜMLER	6
ÖRNEK BAŞVURU FORMLARI EKLERİ	11
Geleneksel Ürün Adı	13
Yabancı Ülke Kaynaklı Başvurular	14
COĞRAFI İŞARETLERİN VE GELENEKSEL ÜRÜN ADLARININ DENETİMİ	14
BAŞVURUDA VE TESCİLDE DEĞİŞİKLİK TALEPLERİ	15
COĞRAFI İŞARETLER VE GELENEKSEL ÜRÜN ADLARININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ VE HAKKIN SONA ERMESİ	16
AVRUPA BİRLİĞİ NEZDİNDE COĞRAFI İŞARET VE GELENEKSEL ÜRÜN ADI KORUMASI	16
ÖNEMLİ BİLGİLER	16

SUNUŐ

Bu kitapçığın amacı; 10 Ocak 2017 tarihli ve 29944 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'na göre coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı tescil başvurusunda bulunmak isteyenlere yol göstermektir.

Başvurunun hazırlanması, yapılması ve tescil işlemlerini açıklayan bu kitapçıkta yer alan bilgiler yeterli olmadığı takdirde Kurumumuzdan doğrudan bilgi edinilmesi mümkündür.

KAVRAMLAR

Coğrafi İşaret

Coğrafi işaret, temel olarak benzerlerinden farklılaşmış ve bu farkı kaynaklandığı yöreye borçlu olan bir yöresel ürün adını ifade eder. Bu anlamda coğrafi işaret, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işarettir. Coğrafi işaretler menşe adı ve mahreç işareti olarak ikiye ayrılır.

Menşe Adı

Coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, bölge veya istisnai durumlarda ülkeden kaynaklanan, tüm veya esas özelliklerini bu coğrafi alana özgü doğal ve beşerî unsurlardan alan, üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerin tümü bu coğrafi alanın sınırları içinde gerçekleşen ürünleri tanımlayan adlar menşe adıdır. Menşe adları sadece ait oldukları coğrafi bölgede üretilirler. Çünkü ürün, niteliklerini ancak ait olduğu yöre içinde üretildiği takdirde kazanabilir. Menşe adına Finike Portakalı ve Malatya Kayısısı örnek gösterilebilir.

Mahreç İşareti

Coğrafi sınırları belirlenmiş bir yöre, bölge veya ülkeden kaynaklanan, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından bu coğrafi alan ile özdeşleşen, üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinden en az biri belirlenmiş coğrafi alanın sınırları içinde yapılan ürünleri tanımlayan adlar mahreç işaretidir. Mahreç işaretlerinin, ürünün özelliklerinden en az biri o yöreye ait olmakla birlikte, yöre dışında da üretilebilmesi söz konusudur. Ürünün yöre ile bağı sadece ünü de olabilir. Mahreç işaretine Antep Baklavası, Hereke İpek Halısı örnek gösterilebilir.

Coğrafi bir yer adı içermese dahi menşe adı ve mahreç işaretinde yer alan şartları taşıyan bir ürünü belirtmek için geleneksel olarak kullanılan, günlük dilde yerleşmiş ve coğrafi bir yer adı içermeyen adlar da menşe adı veya mahreç işareti olabilir.

Geleneksel Ürün Adı

Menşe adı veya mahreç işareti kapsamına girmeyen ve ilgili piyasada bir ürünü tarif etmek için geleneksel olarak en az otuz yıl süreyle kullanıldığı kanıtlanan adlar, aşağıdaki şartlardan en az birini sağlaması halinde geleneksel ürün adı olarak tanımlanır:

- Geleneksel üretim veya işleme yöntemi yahut geleneksel bileşimden kaynaklanması.
- Geleneksel hammadde veya malzemeden üretilmiş olması.

Geleneksel ürün adına örnek olarak, baklava, lokum, hoşmerim, pastırma vb. ürünler verilebilir.

COĞRAFI İŞARET VE GELENEKSEL ÜRÜN ADI TESCİLİNİN ÖNEMİ

Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı tescili tek bir üreticinin haklarını değil, tescil belgesindeki şartlara uygun üretim yapan ve pazarlayanların tümünün haklarını korur. Çünkü tescil yöresel, bölgesel ve ülkesel genelliğe sahip olup, sağladığı haklar belli bir kişiye veya bazı kişilere bağlanamaz.

Coğrafi işaretin ve geleneksel ürün adının amacı, tescile konu olan ürünün üretimi, kaynağı gibi bir takım genel niteliklerine bağlı özelliklerden ötürü belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunmasını sağlamaktır. Örneğin leblebi için “Çorum Leblebisi” ibaresi, halı için “Kars El Halısı” ibaresi, kaymak için “Afyon Kaymağı” ibaresi belirli bir kalitenin işareti olarak ortaya çıkmaktadır.

Tüketiciler söz konusu yöre adıyla satılan ürünleri o yöre adına duydukları güven nedeniyle, diğer yerlerde üretilenlere tercih edebilirler. Bu nedenle bir ürün için belirli bir kalite ve aitlik işareti haline gelmiş yer adlarının coğrafi işaret veya geleneksel ürün adı olarak koruma altına alınmasında o yöre halkının menfaatlerinin korunması açısından büyük fayda vardır.

Coğrafi işaretler ve geleneksel ürün adları, ayrıca, ürüne pazarlama gücü katar ve ürünün gerçek üreticilerini koruyan kolektif bir hak olduğundan kırsal kalkınmaya aracılık eder ve ülke ekonomisine katkı sağlar. Ayrıca bu koruma ile sahte üretimlerin engellenmesi mümkün olduğundan, ürünün gerçek üreticisinin yaşayabileceği olası kazanç kayıpları da önlenmiş olur.

Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adını tescil ile korumanın amaç ve faydalarından biri de, bu tescil ibarelerinin gerekli özelliklere haiz olmayan sahte ürünler üzerinde kullanılmasının önüne geçilerek, tüketicinin yanıltılmasına engel olunması ve tescilli ürünün ününden faydalanılmaması, dolayısıyla tüketicinin korunmasına yardımcı olmaktadır.

Yukarıda dile getirilen ekonomik faydalarının yanı sıra coğrafi işaret ve geleneksel ürün adları, kültürün korunması açısından da yüksek öneme sahiptir. Bölgelere özgü üretimleri tescil yoluyla korumayı ve yok olmalarını önlemeyi amaçlar.

BAŞVURU HAKKI

Tescilli coğrafi işaretin ve geleneksel ürün adının, şartları sağlayan herkes tarafından üretimi ve pazarlaması yapılabilse de, tescil için başvuru hakkına herkes sahip değildir. Aşağıda sayılan gerçek veya tüzel kişiler coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı tescil başvurusunda bulunabilirler:

- Üretici grupları.
- Ürün veya ürünün kaynaklandığı coğrafi alanla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları.
- Ürünle ilgili olarak kamu yararına çalışan veya üyelerinin ekonomik çıkarlarını korumaya yetkili dernekler, vakıflar ve kooperatifler.
- Ürünün tek bir üreticisi varsa, bu durumu ispat etmesi şartıyla ilgili üretici.

TESCİLİN SAĞLADIĞI HAKLAR

Doğal ve beşerî unsurların bir araya gelmesi sonucu gıda, tarım, maden, el sanatları ürünleri ve sanayi ürünlerinden 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanununda yer alan şartlara uygun olanlar, tescil edilmesi şartıyla, coğrafi işaret veya geleneksel ürün adı korumasından yararlanır.

Tescilli coğrafi işaretler ve geleneksel ürün adları sicilde belirtilen şartlara uygun olan ürünlerin üretimi veya pazarlamasında faaliyet gösterenler tarafından kullanılabilir. Yani tek bir üretici değil, tescil belgesinde belirtilen şartlarda üretim yapanların veya satışa sunanların tümü tarafından kullanılabilir. Bu kişiler, tescil ettirene, coğrafi işaret ve geleneksel ürün adına yönelik üretim ve pazarlama faaliyeti gösterdiklerine dair bildirimde bulunur. Başvuru yapmanın rolü ise coğrafi işaretin tescil işlemlerini yürütmek, denetim işlemlerinde görev almaktır. Yani coğrafi işaret tescilinin ürüne katma değer sağlamasında başvuru yapan temel rol almakta olup tescil, başvuru yapana inhisarı hak sağlamaz.

Coğrafi İşaret Tescilinin Sağladığı Haklar

Coğrafi işaret kullanım hakkına sahip kişiler, üçüncü kişilere karşı aşağıda belirtilen hakların ihlaline karşı yaptırım talep edebilirler. Bu haklar, tescilin Bültende yayımlandığı tarih itibarıyla hüküm ifade eder.

Coğrafi işaret tescilinde belirtilen ürün özelliklerini taşımadığı halde coğrafi işaretin ününden yarar sağlayacak şekilde ya da tescil kapsamındaki ürünler veya bunlarla ilişkilendirilebilecek nitelikteki ürünlerle ilgili olarak coğrafi işaretin veya amblemin ticari amaçlı olarak doğrudan veya dolaylı olarak kullanımı talep üzerine mahkeme tarafından önlenebilir.

Ürünün gerçek menşeyini veya niteliğini belirten açıklamalar yahut stilinde, tarzında, tipinde, türünde, yöntemiyle, orada üretildiği biçimde gibi terimler içerse veya başka bir dile tercüme edilmiş olsa dahi, tescilli coğrafi işaretin, tescil kapsamındaki özelliklerini taşımayan ya da çağrışım yapacak şekilde benzeri olan ürün üzerindeki yanıltıcı kullanımı veya taklidi talep üzerine mahkeme tarafından önlenebilir.

Tescilli coğrafi işareti üzerinde taşıyan ürünün iç veya dış ambalajında, tanıtım ve reklamında veya ürünle ilgili herhangi bir yazılı belgede, ürünün tescil edilmiş doğal veya esas nitelik ve özellikleri ile menşeyine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı herhangi bir açıklama veya belirtiyeye yer verilmesi talep üzerine mahkeme tarafından önlenebilir.

Hak sahiplerince tescilli coğrafi işarete ait amblemin tüketiciyi yanıltıcı biçimde kullanımının önlenmesi talep edilebilir.

Geleneksel Ürün Adı Tescilinin Sağladığı Haklar

Geleneksel ürün adı kullanım hakkına sahip kişiler, üçüncü kişilere karşı aşağıda belirtilen hakların ihlaline karşı yaptırım talep edebilirler. Bu haklar, tescilin Bültende yayımlandığı tarih itibarıyla hüküm ifade eder.

Geleneksel ürün adı tescilinde belirtilen ürün özelliklerini taşımadığı hâlde tescilli ürün adı için kullanılması öngörülen amblemin, ürünün ününden yarar sağlayacak şekilde kullanımı veya tescil kapsamındaki ürünleri andıran ürünlerle ilgili olarak ticari amaçlı kullanımı talep üzerine mahkeme tarafından önlenebilir.

Geleneksel ürün adı tescilinde belirtilen ürün özelliklerini ve tescilli ürün adı için kullanılması öngörülen amblemi taşımadığı hâlde, ürünün iç veya dış ambalajında, tanıtım ve reklamında veya ürünle ilgili herhangi bir yazılı belgede ürünün tescilde belirtilen özellikleri taşıdığına ilişkin yanıltıcı herhangi bir açıklama veya belirtiyeye yer verilmesi veya tescilli ürün adına ait amblemin tüketiciyi yanıltıcı şekilde kullanımı talep üzerine mahkeme tarafından önlenebilir.

TESCİL EDİLEMİYECEK ADLAR VE İŞARETLER

Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı tescili kapsamında tescil edilemeyecek bazı adlar ve işaretler bulunmaktadır. Bu kapsamda aşağıda sayılanlar coğrafi işaret olarak tescil edilemez:

- Menşe adı veya mahreç işareti tanımlarına uymayan adlar.
- Ürünlerin öz adı olmuş adlar.
- Ürünün gerçek kaynağı konusunda halkı yanıltabilecek olan bitki tür ve çeşitleri, hayvan ırkları veya benzeri adlar.
- Kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı adlar.
- Yabancı ülke kaynaklı başvurularda kanunda belirtilen şartları taşıyan kişiler tarafından başvurusu yapılmış olmasına rağmen kendi ülkesinde korunmayan, koruması sona eren veya kullanılmayan adlar.
- Tescilli veya başvurusu yapılmış bir coğrafi işaret ile tamamen veya kısmen eş sesli olan ve tüketiciyi yanıltabilecek adlar.

Aşağıda sayılanlar ise geleneksel ürün adı olarak tescil edilmez:

- Geleneksel ürün adı olma şartlarından en az birini yerini getirmeyen adlar.
- Ürünün genel özelliğini ifade eden adlar.
- Ürünün niteliği konusunda halkı yanıltabilecek adlar.
- Kamu düzeni veya genel ahlaka aykırı adlar.
- Yabancı ülke kaynaklı başvurularda kanunda belirtilen şartları taşıyan kişiler tarafından başvurusu yapılmış olmasına rağmen kendi ülkesinde korunmayan, koruması sona eren veya kullanılmayan adlar.

COĞRAFİ İŞARET VE GELENEKSEL ÜRÜN ADI TESCİL SÜRECİ

Tescil başvurusu yapılan coğrafi işarete veya geleneksel ürün adına ait başvuru Kurum tarafından değerlendirilir. İhtiyaç duyulduğu takdirde, konuda uzman bir veya birkaç kurum veya kuruluştan görüş alınır. 6769 sayılı Kanunda belirtilen koşulları sağlayan başvurular Bültende yayımlanır. Bültende yayım tarihinden itibaren üç ay içinde hakkında herhangi bir itiraz yapılmamış, yapılan itirazlar nihai olarak reddedilmiş veya itirazların değerlendirilmesi sonucunda değişikliğe uğramış başvuru, bildirim tarihinden itibaren iki ay içinde tescil ücretinin ödenmesi ve ödendiğine ilişkin bilginin aynı süre içinde Kuruma sunulması şartıyla tescil edilir, sicile kaydedilir ve tescil bilgileri Bültende yayımlanır.

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun Resmi Gazete 'de yayınlandığı 10 Ocak 2017 tarihinden önce yapılan başvurular, daha önce yürürlükte olan 555 sayılı KHK kapsamında incelenmeye devam edilir. Bu başvurularda itiraz süresi 6 ay olarak işlem görmektedir.

BAŞVURUNUN YAPILMASI

Coğrafi İşaret

Coğrafi işaret başvurusu yapmak için Kurumun resmi internet sitesinde işlem formları arasında yer alan Coğrafi İşaret Tescili Başvuru Formu elektronik ortamda eksiksiz olarak doldurulmalıdır. Bu formda ve eklerinde aşağıdaki bilgiler yer almalıdır:

- Başvuru yapanın başvuru hakkına sahip olanlardan hangisine dâhil olduğuna ilişkin bilgi ve belgeler.
- Başvuru yapan gerçek veya tüzel kişinin ürünün tek üreticisi olması halinde, bu hususu ispatlayan bilgi ve belgeler.
- Başvuru yapanın kimlik ve iletişim bilgileri.
- Tescili istenen coğrafi işaretin adı, menşe adı veya mahreç işareti olduğuna ilişkin bilgi ile menşe adı veya mahreç işareti tanımına uygunluğunu kanıtlayan bilgi ve belgeler.
- Ürünün hangi ürün grubuna dâhil olduğuna dair bilgi.
- Ürünün tanımı, ürünün ve gerekli hallerde hammaddesinin fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik ve duyuşal özelliklerini açıklayan teknik bilgi ve belgeler.
- Mahreç işareti başvurularında; ürünün üretimi, işlenmesi ve ürüne ilişkin işlemlerden belirlenmiş coğrafi alan sınırları içinde yapılması gerekenleri açıklayan bilgi ve belgeler.
- Coğrafi işaret tanımı kapsamında coğrafi işaret tesciline konu olan ürünün niteliğinin, ününün, tarihsel geçmişinin veya diğer özelliklerinin söz konusu coğrafi alan ile bağlantısını kanıtlayan bilgi ve belgeler (Gazete, makale, araştırma yazıları vb.).
- Coğrafi işaretin kullanım biçimini, varsa etiketleme ve ambalajlamaya ilişkin özel usulleri açıklayan bilgi.
- Başvuru ücretinin ödendiğine ilişkin bilgi.
- Coğrafi işarete konu ibarenin Latin Alfabesi dışındaki harfleri içermesi halinde, bunların Latin Alfabesindeki karşılığı ve varsa Türkçe çevirisi.

Başvuru yapılırken aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- Coğrafi işaret başvurusunda, söz konusu ürünün ilgili yörede üretilmesiyle oluşan, diğer yörelerdeki benzer ürünlerden farklarının ortaya konması, bu farkların ürünün ünlendiği yöre ile bağının belirtilip ispatlanması gereklidir. Bu bağ toprak özellikleri, iklim, yağış rejimi, rakım, topoğrafya gibi doğal unsurlara dayanabileceği gibi beşeri unsurlardan da oluşabilir. Yöre insanının kültür ve tarihinden gelen etkilerin ürüne yansmasıyla oluşan bir farklılık varsa bu da coğrafi işaret tescilinde önemli bir husustur.
- Üretim metoduna ve varsa ürüne özelliğini veren yerel üretim teknikleri ile usul ve adetlere ilişkin bilgi ve belgeler de başvuru formuna eklenmelidir (Ürüne ait genel üretim metodlarından ziyade, tescile konu olan ürünün varsa yöreye özgü özellikler taşıyan üretim metodu, üretimde kullanılan özel araçlar ve özellikleri tüm detaylarıyla açıklanmalıdır).
- Ürüne özelliklerini veren ve özdeşleştiği coğrafi alanın sınırları açıkça belirtilmeli ayrıca gerekli hallerde harita üzerinde gösterilmelidir.

- Ürünü diğer yörelerde üretilen benzer ürünlerden ayıran özellikler; üretim alanına ait iklim, toprak ve beşeri faktör özelliklerinin ürün üzerindeki ayırt edici etkileri tüm ayrıntılarıyla yazılmalıdır. Bu amaçla daha önce ürünle ilgili yapılmış bilimsel çalışmaların eklenmesi veya böyle bir çalışma yoksa uzman kuruluşlar ile yapılacak bir çalışmayla başvurunun şekillendirilmesi gerekmektedir.
- Başvuru vekil aracılığıyla yapılıyorsa vekilin kimlik ve iletişim bilgileri gereklidir.
- Coğrafi işaret tescil başvurusunda bulunan, ürünün üretimi, işlenmesi veya ilgili diğer işlemleri hakkında yeterliğe sahip, yasal kuruluş biçimine bakılmaksızın herhangi bir dernek, birlik veya benzeri örgütten oluşan tarafsız bir denetim merci oluşturmakla yükümlüdür. Denetim hükümlerine uygun olarak denetim biçimini ayrıntılı olarak açıklayan ve örnek denetim tutanağını da içeren bilgi ve belgelerin başvuru formunda bulunması gerekmektedir.

TESCİLLİ COĞRAFİ İŞARET BAŞVURU FORMLARINDAN ÖRNEK BÖLÜMLER

- **Avanos Çömleği (Menşe Adı)**

Kullanım Biçimi

(Ürünün nitelikleri göz önünde bulundurularak, coğrafi işaretin ürün üzerinde nasıl kullanılacağı ve varsa etiketleme ve ambalajlamaya ilişkin usulleri açıklayan bilgiler belirtilmeli ve bu hususa ait açıklamalara gerekiyorsa form ekinde ayrıca yer verilmelidir. Etiketleme ve ambalajlamayla ilgili olarak; ürünün üzerinde veya ambalajında (varsa) bulunması gerekli görülen bilgiler ile eğer bu bilgilerin ürün üzerinde özel bir şekilde yer alması gerekiyorsa mahiyeti belirtilmelidir.

Örnek 1: Coğrafi işaret ibaresi ürün üzerinde marka ile birlikte ve marka ibaresinden küçük olmamak üzere ambalajda yer alacaktır.

Örnek 2: Coğrafi işaret ibaresini taşıyan ve örneği ekte yer alan etiket ürün ambalajında yer alacaktır.)

Coğrafi işaret ibaresi marka ile birlikte kullanılacaktır. Üretilen ürünün uygun kısmında coğrafi işaret amblemi ile birlikte "Avanos Çömleği" ibaresi bulunacaktır.

Coğrafi Sınır

(Menşe adları için ürünün "tüm veya esas nitelik veya özellikleri"yle belirlenen bu "coğrafi sınır"a özgü doğa ve beşeri unsurlardan kaynaklanması ve ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümüyle bu "coğrafi sınır" içinde yapılması gerekmektedir. Mahreç işaretleri için ürünün "belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri" itibarıyla belirlenen bu "coğrafi sınır" ile özdeşleşmiş olması ve/veya ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinden en az birinin bu "coğrafi sınır" içinde yapılması gerekmektedir. Coğrafi sınır ayrıntılı olarak belirtilmeli, gerekiyorsa harita ile desteklenmelidir. Örnek: "Malatya ili Hekimhan ilçesi" gibi. Menşe adları için harita ile coğrafi sınırın gösterilmesi özellikle önemlidir. Menşe adlarında coğrafi sınır ürüne tüm özelliklerini veren ilgili il, ilçe veya köyleri içerebilir.

Mahreç işaretinde ise eğer yörede gerçekleşmesi gereken aşgari üretim aşamaları varsa ilgili il, ilçe, köy veya yöre belirtilmelidir, ama eğer ürün ile yöre arasındaki bağ sadece ünden ibaretse ürünün özdeşleştiği il, ilçe, köy veya yörenin isminin yer alması yeterlidir.)

Nevşehir İli Avanos ilçesi

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri

(Ürünün fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik, duyuşsal ve benzeri ilgili özelliklerini açıklayıcı teknik bilgiler bulunmalıdır. Tescile konu olan ürünün niteliğinin, ününün veya diğer özelliklerinin söz konusu coğrafi alan ile bağlantısını kanıtlayan bilgiler, ürünün söz konusu coğrafi alandaki tarihsel geçmişine ilişkin bilgiler, ürünü diğer yörelerde üretilen benzer ürünlerden ayıran özellikler; üretim alanına ait iklim, toprak ve beşeri faktör özelliklerinin ürün üzerindeki ayırt edici etkileri tüm ayrıntılarıyla bu kısma yazılmalıdır. Bu amaçla daha önce ürünle ilgili yapılmış bilimsel çalışmaların eklenmesi veya böyle bir çalışma yoksa uzman kuruluşlar ile yapılacak bir çalışmayla başvurunun şekillendirilmesi gerekmektedir. Ürünün menşe adı veya mahreç işareti olmasının gerekçeleri ve bunları ispatlayan bilgi ve belgeler bu bölümde sunulmalıdır.)

Çömlekçiliğin başlaması, göçebe kavimlerin yerleşik düzene geçişi ile olmuştur. Bu yeni dönem tarımın, hayvancılığın, dokumacılığın ve dolayısıyla ticaretin başlamasına sahne olmuştur. Tarım ve ticaretteki gelişmeler ise kap-kacak gereksinimini arttırmış ve çömlekçiliğin başlamasını sağlamıştır.

Ülkemizde Nevşehir iline bağlı Avanos ilçesi; çömlekçilik denilince akla gelen ilk yerlerden biridir. Göreme ve Ürgüp gibi turistik yörelere yakın olmasının yanı sıra hammadde kaynaklarının o il de bulunuyor olması Avanos'ta çömlekçiliğin çok gelişmiş olmasının sebeplerindedir.

Anadolu uygarlık tarihi içerisinde en önemli kullanım eşyaları olan çanak çömlek ve benzeri kaplar İlk Tunç Çağ ve öncesinde önemli bir ticari unsur olmuştur. Bu dönemde çanak çömlek yapımı ve kullanımının önemi son derece önemlidir. İnsanoğlu varoluşundan bu yana hayatını kolaylaştırıcı aletler, besin yapımı ve tüketimi için kaplar üretmeye çalışmıştır. İşte bu varoluş mücadelesi ile Paleolitik Çağ'da (İ.Ö. 1.000.000-10.000) taştan yapılmış kapları kullanan insan Neolitik Çağ'da (İ.Ö. 8.000-5.500) kili keşfederek kilden yapılmış çanak çömlek yapımını öğrenmiş ve günümüze kadar gelen çanak çömlek kültürünün temelini de oluşturmuştur.

Nevşehir'de Neolitik Çağ'dan itibaren devam eden çanak çömlek yapımı, Avanos bölgesinde yaygınlık göstermektedir. Yapılan çanak çömlekler bugün olduğu gibi olasılıkla İlk Tunç Çağ'da da Avanos'un dağlarından ve Kızılırmak'ın eski yataklarından elde edilmekteydi. İlk yapılan çömleklerin sargı-dolama yöntemiyle elde biçimlendirildiği bilinmektedir. Fırınlama için de açık ateş kullanılmıştır. İlk Tunç çağının sonlarına doğru çömlekçi çarkı bulununca, çömlekler artık çarkta yapılmaya başlanmıştır. Çark yapımı çanak çömlek örneklerine Hacıbektaş ilçesinde yoğun olarak rastlanmaktadır. Avanos'un Topaklı beldesinde ise Topaklı Höyük'te yapılan kazılarda, Tunç Çağı'nda Bizans dönemine kadar sıralanan 24 yapı katında çeşitli seramik parçaları bulunmuştur. Bu bulgular Avanos'ta çömlekçiliğin geçmişinin oldukça eskilere dayandığını göstermektedir.

Avanos çömleği yöre ile özdeşleşmesi ve köklü tarihi bakımından ayırt edilmektedir. Burada yapılan çömlekler çuvallara koyularak eşeksirtına bağlanır, çevre il ve ilçelerin pazarlarına satılmaya götürüldü. Bu pazarlama biçimi Osmanlı Devleti döneminde olduğu kadar Cumhuriyet Dönemi'nde belli bir süre devam etti. Avanos erkeklerinin oluşturdukları uzun kervanlarla, Adana'ya kadar çanak, çömlek ve halı satmaya gittikleri biliniyor. Bu ürünler gidilen yerlerde çoğunlukla takas usulü satılmış. Çömleği alan çömleğin dolusu kadar ürettiği üründen verirmiş. Geçim bu şekilde sağlanmış. "Dolusuna bulguruna, pirincine, tuzuna, peynirine" diye çömleklerin pazarlandığını görenler, "Avanlılar yine geldi" derlermiş. Taşıma sırasında ürkek olduğu için katır tercih edilmezmiş. Yolculuk sırasında kırılanlar ise yol kenarına atılmış. Gerçekten de zamanla Avanos'u çevredeki diğer merkezlere bağlayan yollar çömlek kırıklarıyla dolmuştur.

Avanos Çömleğini diğer seramik ürünlerden ayıran en büyük özelliği içeriğinde kullanılan ve Avanos yöresinden sağlanan kildir. Diğer yöreler ile Avanos kili mineral özellikleri kıyaslanan bir çalışmada Menemen çamurunda; illit/mika, kaolin, kuvars, feldspat, kalsit, hematit, Konya bölgesinde; illit/mika, kaolin, montmorillonit, kuvars, feldspat, hematit, Kınık çamurunda; kaolin, feldspat, kuvars, kalsit, dolomit, İznik çamurunda; illit/mika, kuvars, feldspat, kalsit, dolomit, kaolin, montmorillonit, hematit, Avanos çamurunda ise; illit/mika, kuvars, feldspat, kalsit ve dolomit, hematit, mineralleri tespit edilmiştir. Çamur içindeki hematit minerali, renklerin kırmızı olmasına neden olmaktadır. Hematit oranına

bağlı olarak renkler; açık sarı, açık ve koyu kırmızı arasında değişmektedir. Bu bileşim Avanos Çömlüklerinin kendine has rengini vermektedir. Avanos'ta çömlükçilikte kullanılan topraklar, Kızılırmak'ın eski yataklarından ve çevredeki tepelerden elde edilir. Bu bölgeler arasında eskiden beri kullanılan, Gedik, Burabayır, Cinderesi ve Kızılöz sayılabilir. Gedik'te kırmızı ve gök, Burabayır'da çoğunlukla kırmızı, Cinderesi'nde kırmızı ve gök, Kızılöz'de ise kırmızı renkli topraklar bulunmaktadır.

- **Edremit Zeytinyağı (Menşe Adı)**

Üretim Metodu

(Aynı tür ürüne ait genel üretim metodlarından ziyade, tescile konu ürünün varsa yöreye özgü özellikler taşıyan üretim metodu, üretimde kullanılan özel araçlar ve özellikleri tüm detaylarıyla açıklanmalıdır.)

1. Zeytinlerin Hasadı: Zeytinin hasadı Ekim ortalarında başlar ve Şubat sonuna kadar devam edebilir. Zeytinyağı ağaçtan meyveye hasar vermeyecek makine veya elle hasat edilerek toprakla temas etmeden toplanmış zeytinlerden elde edilmelidir. Dip zeytini olarak tabir edilen kendiliğinden yere düşmüş veya uzun süre bekleyerek bozulmaya uğramış zeytinler kullanılmamalıdır.

2. Zeytinlerin Saklama ve Taşıma Koşulları: Zeytin gıda ile temasa uygun, temiz, tercihen plastik kasalarda, hava alacak şekilde depolanmalı ve taşınmalıdır. Hasadı gerçekleştirilecek zeytinlerin depolama süresi 72 saati aşmamalı, bu süre içinde sıkım işlemi tamamlanmış olmalıdır.

3. Zeytinlerin Temizlenmesi ve Yıkama: Yaprak ayırma ve yıkamanın amacı, yaprak, toprak vb. yabancı maddelerin uzaklaştırılmasını sağlamaktır. Yaprak ince dal, diğer bitkisel maddeler, toprak, toz gibi mineral maddeler, çakıl taşı ve taşlar vibrasyon, hava akımı veya elek ile ayrılır. Yıkama işlemine yapraklar ve diğer maddeler tamamen ayrılıncaya kadar devam edilmelidir. Zeytinin yıkanmasında basınçlı suyun sirkülasyonu ile toprak, çamur ve taş ayrılır. Kullanılacak su içilebilir nitelikte olmalı, suyun kirliliği kontrol edilmeli ve işlem yoğunluğuna göre günde en az iki kere değiştirilmelidir. Yıkama suyunun 30-40°C sıcaklıkta olması gerekmektedir. 100 kg zeytini yıkamak için yabancı madde içeriğine bağlı olarak 10-100 kg arasında su harcanmaktadır. Sonraki işlem basamaklarında emülsiyonun oluşumunu engellemek için yıkama işlemini takiben meyve yüzeyindeki fazla su uzaklaştırılmalıdır.

4. Zeytinlerin Kırılması ve Ezilmesi: Kırma işlemi, meyvenin kırılarak yağ fazının ayrılacağı hamurun elde edilmesi işlemidir. Kırma işlemi üretim teknolojisine göre diskli, çekiçli veya çubuklu vb. metal kırıcılarda veya taş değirmenlerde yapılabilir. Kırma işlemi sırasında alet ekipmandan kaynaklanabilecek metal bulaşmaları mutlaka önlenmelidir.

5. Zeytinlerin Yoğurulması (malaksasyon): Yoğurma katı-sıvı ayrımını kolaylaştırmak amacıyla yağ damlalarının birleştirilmesinde önemli bir fonksiyona sahiptir. Yoğurma işlemi zeytin hamurunu uygun sıcaklığa getirebilecek ısıtma sistemi bulunan malaksörlerde yapılmalıdır. Zeytin hamurunun sıcaklığı yağın viskozitesini azaltmak ve yağ damlalarının kolay birleşmesini sağlamak amacıyla 25-35°C arasında olmalıdır. Ürünün biyolojik ve duysal özelliklerinin zarar görmemesi için yağın ekstraksiyon işlemi sırasında hamur sıcaklığının 30°C civarında olması ve yoğurma süresinin 1 saati geçmemesi gerekir. Yoğurma işleminde su kullanılması halinde ilave edilen su zeytinin %10'unu geçmemelidir.

6. Zeytin ezmesinden yağın ekstraksiyonu: Ekstraksiyon aşağıdaki metodlardan herhangi birisiyle gerçekleştirilebilir.

a) Hidrolik presleme: Elle veya mekanik olarak daha önceden tasiriye torbaları içine yayılmış zeytin hamuru üzerine hidrolik basınç uygulanarak yağ ve kara suyun katı fazdan

ayrılma işlemidir. Hidrolik preslemede su kullanılacak ise suyun sıcaklığı 30°C'yi geçmemelidir.

b) Sinolea / Perkolasyon / Soğuk Damlama / Seçici Filtrasyon: Malaksördeki zeytin hamurunun içine paslanmaz çelikten yapılan plakalar daldırılarak sıvı fazlar (yağ ve karasu) arasındaki yüzey gerilimine dayalı olarak faz ayrımı yapılır.

c) Kontinü Santrifüj Sistemler: Dekantörlerde katı ve sıvı fazlar yatay santrifüj ile yoğunluk farklarına göre ayrılır. Bu işlem dekantörlerde iki faz ve üç faz olarak ikiye ayrılmaktadır. Üç fazlı dekantörlerde yağ, pirina ve karasu birbirinden ayrılarak sistemden çıkar. İki fazlı dekantörlerde yağ ayrı, pirina ve karasu sistemden birlikte ayrılır.

7. Karasuyun Zeytinyağından Ayrılması: Bu aşamada yağ, su ve posanın tamamen ayrılması amaçlanır. İki faz veya üç fazlı sistemlerde santrifüj kullanılarak fazlar ayrılır.

8. Zeytinyağının Depolanması: Zeytinyağının depolanmasında gıda ile temasa uygun malzeme kullanılmalıdır. Özellikle konik dipli paslanmaz çelik veya krom nikel kaplı tanklarda, inert gaz veya yüzer kapak sistemlerle yağın hava ile teması mümkün olduğunca engellenerek depolanır. Tanklar konik dipli, kolay temizlenebilir, genelde seviye kontrollü ve numune almaya uygun dizayn edilmiş olmalıdır. Sıkımından ambalajlanmasına kadar her aşamada diğer zeytinyağları ile karışmayacak şekilde ayrı muhafaza edilmelidir.

Ambalajlama işlemi tanımlı bölge dışında gerçekleşmesi durumunda zeytinyağlarının taşınması ve depolanması sırasında kullanılan tank ve konteynirler vb. tüm alet ve ekipmanlar gıda ile temasa uygun ve temizlenebilir olmalı (paslanmaz çelik), gerektiğinde bakımı yapılmalı ve iyi muhafaza edilmelidir. Tankerlerde açıkça görülebilecek ve silinmeyecek bir şekilde "yalnızca gıda maddesi için" veya benzeri ibare bulunmalıdır.

- **Yozgat Çanak Peyniri (Mahreç İşareti)**

Coğrafi İşaretin Türü Mahreç İşareti ise Belirtilen Coğrafi Sınırdaki Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler

(Mahreç işareti söz konusu ise, ürünün "üretim, işleme ve diğer işlemler"inden en az birinin belirtilen coğrafi alanda gerçekleştirilmesi kaydıyla, ürünün diğer yerlerde de üretilmesi mümkündür. Ürünün hangi özellik veya özelliklerinin yukarıda belirtilen coğrafi sınır içinde gerçekleştirilmesi gerektiği açıkça ifade edilmelidir. Eğer ürün ile yöre arasındaki bağ sadece ün ise bu durum bilgi ve belgelerle ortaya konmalıdır.)

Yozgat Çanak Peyniri, Yozgat merkez ve ilçelerinin doğal bitki örtüsü ve su kaynaklarıyla beslenen koyun, keçi ve ineklerden elde edilen sütlerden yapılmaktadır.

Antep Lahmacunu (Mahreç İşareti)

Denetleme

Coğrafi işaret tescil başvurusunda bulunan; ürünün üretimi, işlenmesi veya ilgili diğer işlemleri hakkında yeterliğe sahip, yasal kuruluş biçimine bakılmaksızın herhangi bir dernek, birlik veya benzeri örgütten oluşan, kamu veya özel kişiliğe sahip tarafsız bir denetim mercii belirlemekle yükümlüdür.

Denetim mercii;

a. Alanında uzman kuruluşlar tarafından oluşturulmalı,

b. Denetim merciiinde bulunacak kuruluşların (kişi adı belirtilmeksizin) taahhütnameleri bulunmalı,

c. Denetimin nasıl yapılacağı ve ürünün hangi özelliklerinin kontrol edileceği ile denetim zamanlarının (üretim, pazarlama, saklama, ambalajlama aşamaları gibi) ve denetleme kriterlerinin neler olacağı konusunda açıklayıcı bilgilerin başvuru formunda yer alması gerekmektedir.

Denetim mercii; görevini tam olarak yerine getirmek için yeterli personel, ekipman ve diğer olanaklara sahip olmalıdır.

Denetim mercii, üretim aşamalarının yanı sıra şikâyet halinde de denetim yapabilmelidir.

Denetimler Gaziantep Ticaret Borsası koordinatörlüğünde, Gaziantep Gastronomi ve Turizm Derneği'nden, Gaziantep Pideciler Simitçiler ve Yufkacılar Odası'ndan, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Gaziantep İl Müdürlüğü'nden, Gaziantep Lokantacılar Kebapçılar Pastacılar Tatlıcılar ve Baklavacılar Odası'ndan oluşan 5 kişilik denetim komisyonu tarafından yapılacaktır. Denetimler 6 ayda bir düzenli olarak yapılacaktır. İhtiyaç duyulduğunda veya şikâyet üzerine ise her zaman yapılabilir. Denetimlerde, üretilen ürünün Antep Lahmacunu olarak kabul edilebilmesi için aşağıda belirtilen parametreler göz önünde bulundurulacaktır.

-Pişmeye hazır çiğ Antep Lahmacun hamurunun ağırlığı 150-155 gram olmalıdır

-1 adet Antep Lahmacun hamurunun ağırlığı 50-55 gram olmalıdır

-1 adet Antep Lahmacun harcı 95-100 gram olmalıdır.

-Kuzu eti (Kıyma) Zırhta çekilmiş olmalı 1 adet lahmacunun en az kütlece % 50 sine karşılık gelmelidir.

-Antep Lahmacunu için kullanılan harcın % 11-14 ü Maydanoz, % 10-12 si domates, % 9-11' i sarımsak, % 8-10' u biber, % 0.75-0.90'ı Karabiber ve Kırmızı pul biber (isteğe göre) olmalıdır.

-Ortalama 50 gram alınan hamurdan yapılacak olan lahmacunun boy uzunluğu 34-36 cm, en uzunluğu 20-22 cm. olmalıdır. Hamur kalınlığı maksimum 3 mm olmalıdır.

Denetim komisyonu, kamu veya özel kuruluşlarından veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Denetim komisyonu hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.

ÖRNEK BAŞVURU FORMU EKLERİ

- Bilimsel Çalışma: Edremit Zeytinyağı (Menşe Adı)

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ
Gıda Mühendisliği Bölümü

Görüş : 55

Tarih:15/05/2017

İlgili makama,

EDREMİT ZEYTİNYAĞLARININ TANIMLAYICI DUYUSAL ÖZELLİKLERİNİN VE KİMYASAL ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Türkiye’de coğrafi işaret başvurularında belirli bir coğrafyada yetiştirilen zeytinlerden elde edilen zeytinyağlarının karakterizasyonunda; bir başka deyişle tanımlanmasında duyusal özelliklerin ve kimyasal karakterizasyonun önemli bir yeri olduğu açıktır. Edremit Ticaret Odası “**Edremit Zeytinyağları**” coğrafi işaretli natürel sızma zeytinyağları başvurusunda ve başvurunun ekindeki kaynaklarda da belirtildiği üzere; Edremit İlçesi; Türkiye’nin zeytin yetiştiriciliği yapılan bölgeleri arasında kendine özgü bir yer tutmaktadır. Bu bölgede yetişen Edremit Yağlık (Ayvalık) çeşidi zeytinlerden elde edilen zeytinyağlarının duyusal özellikleri bu rapor çerçevesinde tanımlanmıştır. Bu bilimsel rapor; iki temel kısma sahiptir. İlk kısımda Edremit Zeytinyağlarının tanımlayıcı duyusal özellikleri belirlenmiştir. İkinci kısımda ise; Edremit bölgesinde Edremit Yağlık çeşidi zeytinlerden üretilen Edremit Zeytinyağının kimyasal özellikleri; bir başka ifadeyle kalite ve saflık kriterleri; ülkemizde üretilen zeytinyağı örneklerine ilişkin değerlerle Temel Bileşen Analizi (Principal Component Analysis-PCA) yöntemi kullanılarak kıyaslanmıştır. Burada iki aşamalı bir teknik uygulanmıştır. Bilindiği gibi Edremit yağlık çeşidi zeytinlerden elde edilen zeytinyağları aynı zamanda Kuzey Ege coğrafyasında da zeytinyağı üretiminde kullanılmaktadır. Raporun ikinci kısmında ilk aşamada coğrafi işaret başvurusuna söz konusu olan bölge içerisinde Edremit çeşidi zeytinlerden elde edilen zeytinyağlarının; Kuzey Ege coğrafyasında yetiştirilen Edremit yağlık çeşidi zeytinyağlarından farkı kanıtlanmıştır. İkinci aşamada ise; Edremit yağlık çeşidi zeytinlerden elde edilen ve coğrafi işaret başvurusunda bulunulan bölgede üretilen Edremit Zeytinyağlarının; ülkemizin diğer bölgelerinde yetiştirilen zeytinlerden elde edilen zeytinyağlarından farkı kanıtlanmıştır.

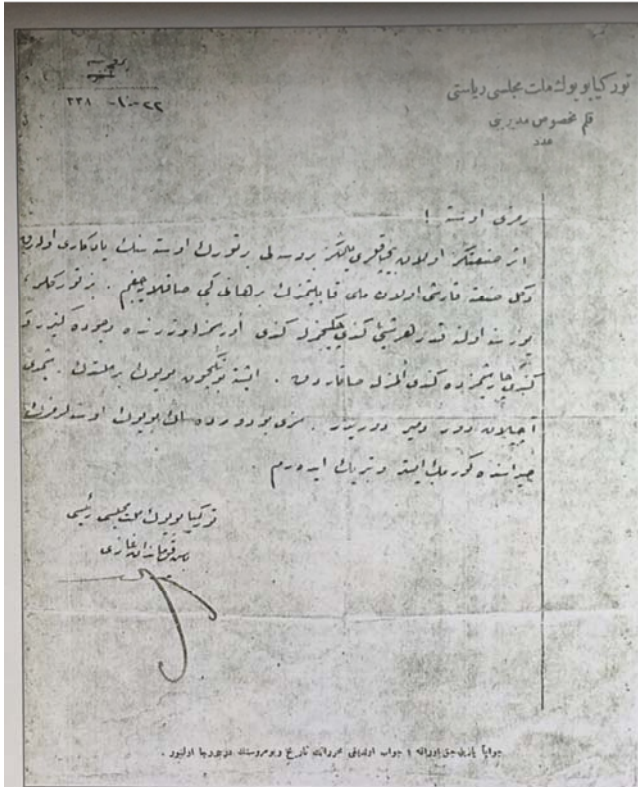
Başvuru ekindeki kaynaklarda Avrupa Birliği’nin çeşitli coğrafi bölgelerine yönelik yapılmış ve kabul edilmiş coğrafi işaret tescilleri incelendiğinde; zeytinyağının tanımında duyusal değerlendirmenin önemli bir yer tuttuğu açıkça görülmektedir.

- Ürünün yöreyle bağı ve tarihsel geçmişi:

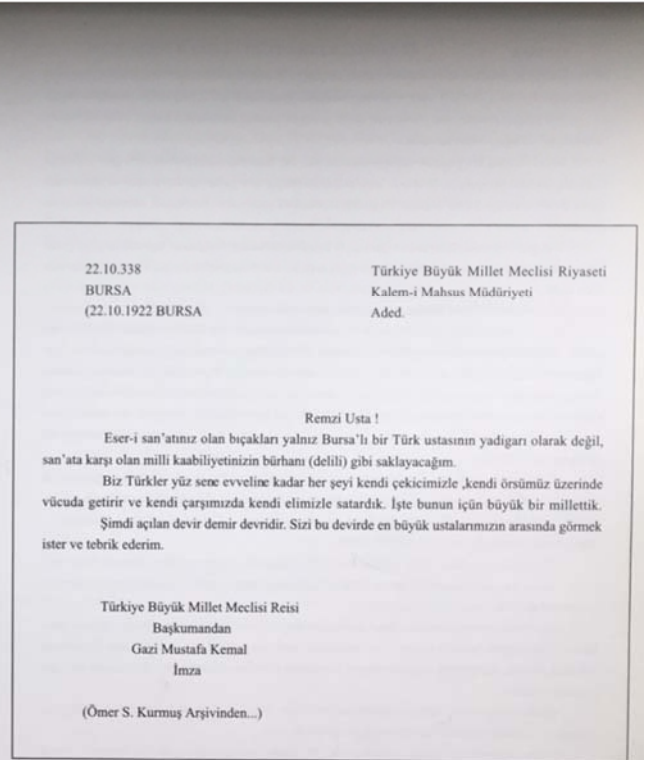
Gaziantep Lahmacunu (Mahreç İşareti)

- Bursa Bıçağı (Mahreç İşareti)

Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Remzi SARIÇETİN'e gönderdiği tebrik mektubunun orijinal metni.

Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Remzi SARIÇETİN'e gönderdiği tebrik mektubunun tercümesi.

- Antep Baklavası (Mahreç İşareti)

Geleneksel Ürün Adı

Geleneksel ürün adı başvurusu yapmak için Kurumun internet sitesinde işlem formları arasında yer alan Geleneksel Ürün Adı Tescilli Başvuru Formu, elektronik ortamda eksiksiz olarak doldurulmalıdır. Bu formda ve eklerinde aşağıdaki bilgiler yer almalıdır:

- Başvuru yapanın başvuru hakkını sahip olanlardan hangisine dâhil olduğuna ilişkin bilgi ve belgeler.
- Başvuru yapanın kimlik ve iletişim bilgileri.
- Geleneksel ürün adı tanımı kapsamında değerlendirilebilmesi için hangi gruba dahil olduğuna dair bilgi ve belgeler (Geleneksel üretim, işleme yöntemi veya geleneksel bileşim kullanılması ya da geleneksel hammadde veya malzemeden üretilmiş olması).
- Ürünün hangi ürün grubuna dâhil olduğuna dair bilgi.
- Ürünün tanımı, ürünün ve gerekli hallerde hammaddesinin fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik ve duyuşal özelliklerini açıklayan teknik bilgi ve belgeler.
- Ürün içeriğinde yer alan hammadde ve diğer bileşenlerin özellikleriyle birlikte ürün karakteristiğine işaret eden ürün hazırlama tekniklerinin de açıklandığı üretim metodunu gösteren bilgi ve belgeler.
- Geleneksel ürün adı kullanım biçimini, varsa etiketleme ve ambalajlamaya ilişkin özel usulleri açıklayan bilgi.
- Geleneksel ürün adı tanımı kapsamında en az otuz yıl süreyle kullanıldığına dair bilgi ve belgeler (Gazete, makale, araştırma yazıları vb.).
- Başvuru ücretinin ödendiğine ilişkin bilgi.
- Geleneksel ürün adına konu ibarenin Latin Alfabesi dışındaki harfleri içermesi halinde, bunların Latin Alfabesindeki karşılığı ve varsa Türkçe çevirisi.

Başvuru yapılırken aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- Başvuru vekil aracılığıyla yapılıyorsa vekilin kimlik ve iletişim bilgileri gereklidir.
- Geleneksel ürün adı tescil başvurusunda bulunan, ürünün üretimi, işlenmesi veya ilgili diğer işlemleri hakkında yeterliğe sahip, yasal kuruluş biçimine bakılmaksızın herhangi bir dernek, birlik veya benzeri örgütten oluşan tarafsız bir denetim merci oluşturmakla yükümlüdür. Denetim hükümlerine uygun olarak denetim biçimini ayrıntılı olarak açıklayan ve örnek denetim tutanağını da içeren bilgi ve belgelerin başvuru formunda bulunması gerekmektedir.

Yabancı Ülke Kaynaklı Başvurular

Yabancı ülke kaynaklı başvurular yapılırken yukardaki bilgilere ek olarak uluslararası anlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, başvuruya konu ad ve işaretin kaynak ülke veya uluslararası toplulukta korunduğuna, denetim şartlarının kaynak ülke veya uluslararası toplulukta sağlandığına ve kaynak ülke veya uluslararası topluluğun Türkiye kaynaklı başvurulara eşit koruma sağladığına dair resmi belgenin aslı veya yetkili mercilerce onaylanmış sureti ile bunların yeminli tercüman tarafından onaylanmış Türkçe çevirisi Kuruma sunulur.

COĞRAFI İŞARETLERİN VE GELENEKSEL ÜRÜN ADLARININ DENETİMİ

Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı başvurularının en önemli kısımlarından biri de denetim bölümüdür. Denetimin nasıl yapılacağı ve ürünün hangi özelliklerinin kontrol edileceği ile denetim dönemleri (üretim, pazarlama, saklama, ambalajlama aşamaları gibi) ve denetleme kriterleri konusunda açıklayıcı bilgilerin başvuru formunda yer alması gerekir.

Başvuru formunun denetim kısmında tescil başvurusu yapan kişinin oluşturduğu denetim mercii tarafından ürünün üretimi ve pazarlanması ve ayrıca amblemin kullanımı denetlenir. Mercii, üretim süreçlerini sürekli kontrol eder. Denetim işlemi için konu ile ilgili uzman ve tarafsız kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapılabilir. Bunun yanı sıra piyasa denetimi yetkili kurum veya kuruluşlarca mercii denetiminden bağımsız olarak yapılmaktadır. 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan coğrafi işaretlerin ve geleneksel ürün adlarının denetimine ilişkin hükümler saklıdır.

Tescilli coğrafi işaretler ve geleneksel ürün adları sicilde belirtilen şartlara uygun olan ürünlerin üretimi veya pazarlamasında faaliyet gösterenler tarafından kullanılır. Bu kişiler, tescil ettirene, coğrafi işaret ve geleneksel ürün adına yönelik üretim ve pazarlama faaliyeti gösterdiklerine dair bildirimde bulunmakla yükümlüdür.

Coğrafi işaretlerin ve geleneksel ürün adlarının kullanımının denetimi; tescilli coğrafi işaretleri ve geleneksel ürün adlarını taşıyan ürünlerin üretimi, piyasaya arzı veya dağıtım aşamalarında veya ürün piyasada iken kullanımının tescilde belirtilen özelliklere uygunluğunun denetimine ayrıca amblem kullanımının denetimine ilişkin her türlü faaliyeti kapsar.

Denetim merci tescil başvurusunda taahhütnameleri bulunan alanında uzman tarafsız kurum veya kuruluşlarından oluşmalıdır. Taahhütnamede 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu hükümlerine uygun olarak başvuruda belirtilen ve Kurum tarafından yeterliliği onaylanan denetim merci tarafından yerine getirilir. Sicilde yer alan denetim merciinde değişiklik, Kurumun onayı ile yapılabilir.

Denetim merci, görevini tam olarak yerine getirmek için yeterli personel, donanım ve diğer olanaklara sahip olarak denetimi etkin bir şekilde yapmalıdır. Denetim merci, üretim aşamalarının yanı sıra şikâyet halinde de denetim yapabilir.

Coğrafi işaretler ve geleneksel ürün adlarından tarım ve gıda ürünlerine ilişkin piyasa denetimi 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu gereğince tarım ve gıda ile ilgili coğrafi işaretlerin veya geleneksel ürün adlarının kullanımının tescilde belirtilen özelliklere uygunluğunu Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

Coğrafi işaretin ve geleneksel ürün adının kullanımına ilişkin denetim raporları her yıl Kuruma ibraz edilmek zorundadır.

Kuruma ibraz edilen denetim işlemlerinde eksiklik görülmesi halinde, bu eksiklik tescil ettirene bildirilerek altı ay içinde eksikliğin giderilmesi istenir. Yapılan denetimin yeterince ve gereği gibi yerine getirilmemesi halinde denetim merciinde değişiklik Kurumun onayı ile yapılabilir.

Denetim işlemlerinin belirtilen biçimde yerine getirilmemesi veya eksikliklerin verilen süre içerisinde tamamlanmaması durumunda, tescilli coğrafi işaret veya geleneksel ürün adının hükümsüz sayılmasına karar verilebilir.

BAŞVURUDA VE TESCİLDE DEĞİŞİKLİK TALEPLERİ

Tescil edilen coğrafi işaretin veya geleneksel ürün adının tescile konu özelliklerinde iklim değişikliği, teknolojik gelişmeler ve üretimde yeni metotların geliştirilmesi gibi nedenlerle değişiklik olması veya tescil belgesinde yer alan bilgilerde hata bulunması halinde değişiklik talebi, menfaati bulunanlar tarafından Kuruma yapılabilir. Değişiklik talepleri imzalı değişiklik talep formu ile Kuruma sunulur. Değişiklik talebinde bulunanın tescil ettiren olmaması halinde Kurum, değişikliği Bültende yayımlamadan önce tescil ettirene bilgi verir ve varsa kendisine yapılan bildirimden itibaren bir ay içinde görüşlerini bildirmesini ister. Değişikliğin Bültende yayımlanması halinde tescil ettiren usulüne uygun biçimde itiraz edebilir. Kurum, değişikliğin kesinleşmesi halinde değişikliğin ilgililerce uygulanması için gerekli tedbirleri almasını tescil ettirenden ister.

Coğrafi işaret veya geleneksel ürün adı başvurusu yapanların veya tescil ettirenlerin, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununda belirtilen şartları sağlamadığına mahkeme tarafından karar verilmesi veya bu durumun Kurum tarafından resen tespiti ya da başvuru yapan veya tescil ettiren kişiler tarafından değişiklik beyanının Kuruma yazılı olarak bildirilmesi hâlinde bu karar, tespit ya da beyan Bültende yayımlanır. Başvuru yapan veya tescil ettiren kişiler tarafından değişiklik beyanının elektronik ortamda doldurulmuş imzalı değişiklik formu ile Kuruma sunulması zorunludur.

COĞRAFI İŞARETLER VE GELENEKSEL ÜRÜN ADLARININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ VE HAKKIN SONA ERMESİ

Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adlarının tescili belirli bir süre için yapılmaz. Koruma süresi olmadığından marka korumasındaki gibi koruma süresinin yenilenmesi de yoktur. Tescil her ne kadar süre sınırlaması olmadan yapılsa da bazı durumlarda koruma sona erebilir. Sona erme, tescilin hükümsüzlüğüne mahkeme tarafından karar verilmesi ile mümkündür. Mahkeme karar verirken sınırlı nedenlere dayanabilir. Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı tanımına uymayan tesciller, başvuru hakkına sahip olmayanlar tarafından tescil ettirilmiş coğrafi işaretler ya da ürün adları veya başvuru şartlarına uygun olmayan tescillerin hükümsüzlüğü menfaati olanlar tarafından mahkemeden istenebilir. Ayrıca denetim işlemlerinin yeterince ya da belirtilen şekilde yapılmaması halinde de bu tescillerin hükümsüzlüğüne karar verilebilir.

AVRUPA BİRLİĞİ NEZDİNDE COĞRAFI İŞARET VE GELENEKSEL ÜRÜN ADI KORUMASI

Avrupa Birliği'nde menşe adı, mahreç işareti ve geleneksel ürün adı koruması 21 Kasım 2012 tarih ve 1151/2012 sayılı Tüzük ile sağlanmaktadır. 1151/2012 sayılı Tüzük uyarınca coğrafi işaret, geleneksel ürün adı koruması elde etmek isteyen kişiler; bu adları ve işaretleri öncelikle kendi ülkelerindeki ulusal otoritelerde tescil edilmek zorundadır. Ulusal mevzuata göre tescilli coğrafi işaretlerin Avrupa Birliği nezdinde tescili için AB Komisyonu başvurulabilir.

ÖNEMLİ BİLGİLER

- Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adları işlem formlarına
<http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/forms/informationDetail?id=104>
- Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adları işlem ücretlerine
<http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/fees/informationDetail?id=105>
- Ücretler için ödeme yapabileceğiniz banka hesaplarına
<http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/commonContent/BankAccount>
- Başvuru aşamasındaki coğrafi işaretlere
<http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/geographicalList/>
- Tescilli coğrafi işaretlere
<http://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/geographicalRegisteredList/>

- AB Komisyonu nezdinde yapılacak başvurulara ilişkin genel bilgilere

http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/index_en.htm

- AB Komisyonuna iletilen menşe adı, mahreç işareti ve geleneksel ürün adı başvurularına ait listeye

<http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html;jsessionid=pL0hLqqLXhNmFQyF11b24mY3t9dJQPflg3xbL2YphGT4k6zdWn34!-370879141>

adreslerinden ulaşabilirsiniz.

